

Reflectievragen voor leerkrachten

Hierna vindt u een aantal 'reflectievragen voor leerkrachten', ingedeeld volgens de competenties uit het model. Ze zijn een uitnodiging om na te denken over de wijze waarop leerkrachten de competenties concreet realiseren. Ze zijn ook bedoeld om het gesprek rond de identiteit en het opvoedingsproject van de school te stimuleren en ervaringen uit te wisselen. Misschien leveren ze wel interessante gespreksstof voor een pedagogische studiedag?

Meesterschap

1. In welke omstandigheden heb ik de ervaring opgedaan dat mijn eigen begeesting een belangrijk leermiddel is en dat de 'passie voor het vak' mijn geloofwaardigheid als leerkracht mee bepaalt? Zou ik durven zeggen dat ik 'een passie' heb voor mijn vak / voor de werkelijkheid?
Ervaar ik mijn lesgeven als 'de wegen tot een bepaald leergebied/vakgebied aanreiken en begaanbaar maken' voor leerlingen? Waarom wel/niet?
2. Wanneer gebruik ik de leerinhouden als een kans om de leerlingen voorbij de horizon van 'de feiten' te laten zien, om te tonen dat de wereld, de mens en het leven zinvol zijn? Zou ik die 'zin' kunnen identificeren met een christelijk geïnspireerd mens- en wereldbeeld? Waarom?
Stimuleer ik door mijn lessen de leerlingen om zelf op zoek te gaan naar betekenis en zin?
Hoe reageer ik als er leerlingen, ouders of collega's zingevingsvragen stellen?
3. Ken ik mijn goede en mijn minder goede kanten binnen mijn professionele functioneren? Vind ik van mezelf dat ik daar goed kan mee omgaan?
Ken ik mijn fysieke en mentale grenzen, kan ik ze zelf respecteren en ook vriendelijk vragen dat anderen dit doen?
Wat doe ik als ik merk dat ik zelf mijn grenzen niet voldoende heb gerespecteerd of dat anderen dat niet doen?
In welke omstandigheden vind ik het moeilijk om te weten hoever mijn professionele verantwoordelijkheid reikt?

Pedagogische gemeenschap

1. Ervaar ik mezelf in de school als lid van een pedagogische gemeenschap, als iemand die deel uitmaakt van een groep van mensen?
Heb ik de ervaring dat men in onze school als groep verbonden is door een gemeenschappelijke visie en door gemeenschappelijke doelen?
Wat doe ik zelf om bij te dragen tot de opbouw van deze gemeenschap?
2. Kan ik iedereen die betrokken is bij onze school (van de inrichtende macht tot en met het onderhoudspersoneel) zien en waarderen als een uniek persoon, met een eigen functie? Hoe wordt dat duidelijk in wat ik doe of zeg?
"Zoveel hoofden, zoveel gedachten." Dat iedereen anders is of denkt, kan af en toe heel erg frustrerend zijn. Soms mag ik echter ook ervaren dat die diversiteit een motor en verrijking voor samenwerking is. Wat denk ik daarvan? Hoe en wanneer heb ik dat al meegemaakt?
Wat doe ik zelf om in dialoog te treden met de andere leden van onze gemeenschap?
Over welke onderwerpen ga ik in gesprek met de collega's? Wat vergemakkelijkt of bemoeilijkt voor mij de dialoog met de anderen?

Pedagogisch project

1. Ken ik de inhoud van het pedagogische project van mijn school?
Vind ik het belangrijk om daar iets over te weten? Waarom wel/niet?
Kan ik daar ook over vertellen aan ouders, leerlingen,... ?
Is het pedagogisch project van de school in mijn beleving een dynamisch en flexibel project, dat zich kan aanpassen aan de veranderende context van de school?
2. Hoe verhoud ik mijzelf ten aanzien van het pedagogisch project? Zijn er bepaalde elementen die mij nauw aan het hart liggen of waar ik het juist moeilijk mee heb?
Hoe zijn de pijlers en de waarden uit het pedagogische project die voor mij belangrijk zijn zichtbaar in de manier waarop ik functioneer in de klas en in de school?
Ben ik bereid mijn leerkracht-zijn in vraag te laten stellen door het pedagogische project van de school?
Hoe reageer ik als een directeur, een collega, ... mij zou aanspreken: 'misschien kunnen we de zaken op deze of deze manier doen, omwille van ons project?'
3. Is het pedagogische project in mijn beleving een gedeeld project, waar iedereen verantwoordelijkheid draagt om voor de realisatie? Zoeken we samen naar de manieren waarop we het project kunnen realiseren en optimaliseren? Wat is mijn eigen bijdrage daarin?
Durf ik mijn eigen pedagogische en didactische aanpak in het kader van het pedagogische project bespreken met de collega's? Durf ik de vier muren van mijn eigen klaslokaal gemakkelijk te doorbreken, als het om meer dan praktische afspraken gaat? Wat maakt het moeilijk/gemakkelijk?
Op welke wijze neem ik deel aan momenten van overleg en participatie om de gemeenschappelijke doelen van het project te realiseren?

Leerlingen

1. Op welke wijze probeer ik recht te doen aan iedere leerling als uniek persoon met eigen mogelijkheden en beperkingen, een eigen geschiedenis en een persoonlijkheid?
Vind ik dat ik mezelf goed kan inleven in de leerlingen? Waarom?
Hoe tracht ik de persoonlijke talenten van elke leerling te onderkennen en de ontwikkeling hiervan te stimuleren?
Hoe reageer ik als leerlingen zingevingsvragen stellen?
2. Wat is voor mij belangrijk bij het evalueren van leerlingen?
Hoe houd ik er bij de evaluatie rekening mee dat het gaat over een gehele persoonlijkheid?
Kan ik blijven geloven in de groeikansen van elke leerling? Wanneer is dat moeilijk? Is daar iets van te merken in de feedback die ik geef aan leerlingen en in de manier waarop ik over leerlingen spreek?
Hoe probeer ik bij te dragen tot een goede oriëntatie en begeleiding van de leerlingen?
3. Op welke wijze ben ik aandachtig voor de factoren die de ontwikkeling van een leerling kunnen bedreigen? Kan en durf ik deze op gepaste en discrete wijze bespreekbaar maken?
Kan elke leerling zich veilig en welkom voelen bij mij? Hoe probeer ik dat te realiseren?
Hoe ga ik om met zwakkere of 'moeilijke' leerlingen?
Hoe handel ik als leerkracht in moeilijke sociale of emotionele situaties bij leerlingen?
4. Kan ik elke leerling in zijn of haar relationele context zien? Wat betekent dat voor mij?
Heb ik bijzondere aandacht voor processen van isolering en discriminatie in de klas? Hoe zou een buitenstaander dat kunnen merken?
Op welke wijze probeer ik de netwerkvorming, gemeenschapszin en sociale vaardigheden bij de leerlingen te stimuleren?

Team

1. Op welke manieren probeer ik recht te doen aan elke collega van het team als een uniek persoon met eigen mogelijkheden en beperkingen? Waardeer ik mijn collega's vooral omwille van hun persoonlijkheid of omwille van hun professionaliteit of omwille van beide? Wat is voor mij daarbij belangrijk? Waar merk ik zelf dat de diversiteit binnen ons team, tussen de collega's, een uitdaging is? Wanneer is het een verrijking?
Hoe draag ik ertoe bij dat iedere collega zich veilig en welkom voelt? Is er daarbij een bijzondere zorg voor nieuwkomers?
Hoe ga ik om met sociale en emotionele situaties binnen ons team?
Hoe reageer ik als collega's zingevingsvragen stellen?
2. Op welke wijze draag ik bij tot een cultuur van feedback en openheid binnen het team?
Kan en durf ik op een positieve-constructieve manier feedback geven aan de collega's? Wat maakt dat moeilijk?
Neem ik mee verantwoordelijkheid op om ervoor te zorgen dat positieve zowel als kritische feedback gecommuniceerd wordt op de gepaste plaats? Hoe doe ik dat?
3. Kan ik reflecteren over mijn eigen pedagogisch en didactische handelen in dialoog met collega's?
Ben ik binnen het team attent voor processen die het taakgericht werken in ons team beïnvloeden? Hoe wordt dat duidelijk?
Hoe reageer ik op opmerkingen en feedback van de collega's?
Probeer ik afspraken na te komen en bij te dragen tot een evenwichtige taakverdeling?
4. Heb ik 'echt' evenveel waardering voor elk vakgebied/leergebied?
Op welke wijze wordt mijn betrokkenheid op andere leer- en vakgebieden zichtbaar in mijn eigen lessen?
Op welke manier hanteer ik de vorming van de totale persoonlijkheid van de leerling als een uitgangspunt voor mijn eigen lessen en voor de samenwerking met collega's?
Hoe draag ik concreet bij tot leergebied- en vakoverschrijdende doelen en projecten?

Ouders en verzorgers

1. Hoe kijk ik naar de verhouding tussen de thuissituatie en de schoolse context van leerlingen? Welke mogelijkheden, moeilijkheden, spanningen zie ik daar?
Kan ik alle ouders (in hun diversiteit) erkennen en waarderen als de 'eerste opvoeders' van hun kinderen? Wanneer merk ik dat dit gemakkelijk of moeilijk is?
In welke situaties kan ik zeggen dat ik begrip toon voor de onmacht en de kwetsbaarheid van ouders?
Hoe probeer ik fijngevoelig maar eerlijk ouders te informeren over de ontwikkeling van hun kind? Wat is daarbij moeilijk?
Hoe garandeer ik een discrete omgang met persoonlijke informatie van leerlingen en ouders?
2. Op welke wijze probeer ik de betrokkenheid van de ouders bij het klas- en schoolgebeuren te stimuleren? Kan elke ouder zich veilig en welkom voelen? Hoe zorg ik daarvoor?
Hoe blijkt dat ik op een aandachtige wijze omga met de formele en informele gelegenheden waarop ik ouders van leerlingen ontmoet? Vind ik het soms moeilijk om op een goede manier om te gaan de informele gelegenheden waar ik de ouders van leerlingen ontmoet? Wat maakt dat moeilijk?
Ga ik ook met ouders in dialoog rond de thematiek van opvoeding en onderwijs? Bij welke gelegenheden?

3. Kan ik zeggen dat ik op een open en respectvolle manier communiceer met ouders? Waarom? Wat maakt die communicatie gemakkelijk/ moeilijk? Wat draag ik bij om de drempels in de communicatie met ouders te verlagen?
Op welke wijze probeer ik toekomst van het kind voor ogen te houden in mijn communicatie met ouders?
Lukt het goed om heldere afspraken te maken met ouders? Welke elementen helpen of hinderen daarbij?

In een school die verbonden is met de KERK en de OVERHEID, in dienst van de SAMENLEVING

1. Kan ik respecteren dat 'de verkondiging' zonder 'zieltjeswinnerij' te worden, een dimensie is van een katholieke school? Waar is die verkondigende dimensie volgens mij zichtbaar op mijn school? Hoe sta ik daar tegenover?
Waar en wanneer wordt er op school 'gevierd' (vieringen, sacramenten, momenten van gebed, ruimte voor bezinning, enz.) Wat betekent dat voor mij?
Op welke domeinen zie ik dat op mijn school de dimensie van 'dienstbaarheid' vorm krijgt? Op welke manier ben ik daarbij betrokken?
2. Wat betekent het voor mij dat ik werk in het 'vrij onderwijs' ?
Het gesubsidieerd vrij onderwijs, zoals een katholieke school, heeft een dubbele loyaliteit: ze wil trouw zijn aan haar eigen opvoedingsideaal maar tegelijkertijd moet ze voldoen aan heel wat eisen en verwachtingen van de overheid. Welke kansen, uitdagingen en potentiële moeilijkheden zie ik daar? Betekent dat ook concreet iets voor mijn functioneren op de school?
Heb ik een notie van de juridische context van het katholiek onderwijs en de diverse structuren van de organisatie op regionaal, diocesaan en Vlaams niveau? Vind ik dit relevant? Waarom wel/niet?
3. Heb ik de ervaring dat wij als school een maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen hebben?
Kijk ik met een kritische instelling naar actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen? In welke zin? Heeft dat ook gevolgen voor mijn werk op de school?
Kan ik (nieuwe) educatieve of pedagogische noden in de samenleving ontdekken? (bvb. drugspreventie, goed omgaan met ICT, interculturele vorming...) Breng ik dit soms ook ter sprake in de school?
Op welke wijze engageer ik mij voor projecten die verder reiken dan de school alleen? (bvb. een project rond veilig verkeer vanuit de gemeente)
In welke omstandigheden merk ik dat de school verankerd is in een bepaalde buurt? Welke rol speelt de school in de context van deze omgeving? Welke rol zou de school kunnen vervullen? Draag ik op één of andere manier bij tot de realisatie van deze functie?